Lovčianske noviny

www.lovca.sk február 2015

Fašiangy 14. 2. 2015

V sobotu, 14. 2. 2015 sa v obci uskutoční fašiangový sprievod a fašiangová zábava. Týmto pozývame všetkých, dospelých aj deti, do fašiangového sprievodu v krojoch alebo s maskami. Ako príprava na fašiangový sprievod, budú ráno, v deň uskutočnenia fašiangového sprievodu dedinou, rozmiestnené stoly na občerstvenie.

Časový harmonogram a stanovištia sprievodu:

Park SNP	9:00 - 9:30
Križovatka ulíc Na Súmedzí a Partizánska	9:45 - 10:15
Križovatka ulíc Štúrova a Kmeťova	10:30 - 11:00
Križovatka na Kmeťovej ulici	11:15 - 11:45
Parkovisko pri kostole	12:00 - 12:30
Križovatka ul. Hronskej a Súhrady	12:45 - 13:15
Križovatka ul. Hviezdoslavova a Súhrady	13:30 - 14:00

Stretnutie fašiangovníkov je o 8:45 pred Hasičskou zbrojnicou, odkiaľ gazdovia, gazdiné, paholkovia, chlapci a dievky v krojoch a rôznych maskách začnú svoj sprievod dedinou o 9:00.

Večer od 20:00 sa koná v malej sále Kultúrneho domu tanečná zábava s tombolou, hrá skupina DuoBand zo Žiaru nad Hronom. Výťažok z tomboly bude použitý na prenosnú tréningovú futbalovú bránu.

Pozdrav Jubilantom 5. 4. 2015

Na Veľkonočnú nedeľu, 5. 4. 2014 o 18:00 sa bude konať tradičné kultúrne podujatie Pozdrav jubilantom. Na podujatie budú osobne pozvaní jubilanti oslavujúci v roku 2015 významné jubileá, a to 50 rokov života a 25 a 50 rokov manželstva. Samozrejme, pozývam aj verejnosť na kultúrny program a po ňom nasledujúcu tanečnú zábavu. Hrá skupina Kašuba.

IX. stretnutie lovčianskych rodákov 29. 8. 2015

Tradičné stretnutie lovčianskych rodákov sa uskutoční v sobotu, 29. 8. 2015. Program kultúrneho podujatia: Futbalový zápas, Slávnostný sprievod obcou, Kultúrny program, Spoločenská zábava.

Ondrej Bahno, starosta obce

Práce v obci

Investície z úspešných projektov

Základná a materská škola

Základná škola a Materská škola v Lovči používa v školskom roku 2014/2015 interaktívne tabule na výučbu rôznych predmetov. Celkovo 3 kusy interaktívnych tabúľ boli v júni 2014 umiestnené v jednotlivých učebniach. Na interaktívnu tabuľu sa premieta pracovná plocha počítača. Na interaktívnej tabuli môže učiteľ prezentovať učivo rôznych vyučovacích predmetov. Žiak môže na tabuli rukou alebo perom ovládať funkcie rovnako ako pomocou stolovej PC myši na monitore.

31. 8. 2015 je termín ukončenia projektu „Zateplenie materskej a základnej školy, Lovča“. Na tento projekt získala obec dotáciu vo výške 199.049,88 €. Spoluúčasť obce na tomto projekte je 10.476,31 €. Projekt rieši celkové zateplenie objektu, stropu suterénu (kotolňa), obvodových stien s výmenou výplňových konštrukcií (okná, dvere), zateplenie stropu nad druhým nadzemným podlažím a k tomu nutné stavebné úpravy na objekte (výmena dažďových žľabov a zvodov, výmena parapetných plechov pri už vymenených plastových oknách, úprava vonkajšieho plynového rozvodu, úprava kamenného sokla a úprava upevnenia zvodov bleskozvodu). V suteréne na prízemí i poschodí objektu sa vybúrajú - pôvodné drevené okná s vonkajším parapetným plechom a vnútornou parapetnou doskou. Pri nových plastovým oknách sa vybúrajú len vonkajšie parapetné plechy.

Preverí sa technický stav vonkajšej brizolitovej omietky, narušené časti v ploche cca 15% celkovej zatepľovanej plochy bude nutné obiť. Obije sa celý keramický obklad na objekte Materskej školy. Vybúra sa markíza nad vstupom do Základnej školy z dvora a tiež všetky sklobetóny.

Obvodové steny objektu sa zateplia kontaktným zatepľovacím systémom. Sokel nebude zatepľovaný. Steny prízemia a poschodia sa zateplia v zložení: lepiaca stierka, tepelná izolácia penový polystyrén EPS70 hrúbka 100 mm, lepiaca stierka, sklotextilná mriežka, silikátový základ, silikátová omietka škrabaná s veľkosťou zrna 3 mm.

Tabuľka spotreby zemného plynu a plánovanej úspory po zateplení budovy ZŠ a MŠ:

	Spotreba na 1m²	Ročná spotreba	Ročné náklady	%
Spotreba - súčasný stav	200,1 kWh/m²	259 544,55 kWh	7266,23 €	100
Spotreba – po zateplení	66,0 kWh/m²	85 585,49 kWh	2396,05 €	32,98
Úspora energie	110,2 kWh/m²	173 959,06 kWh	4870,17 €	67,02

S poslancami Obecného zastupiteľstva máme zámer vymeniť tiež strešnú krytinu na budove celej budove, čo už projekt zateplenia budovy nezahŕňa. Na tieto práce sa pripravuje projektová dokumentácia, najmä za účelom presne určiť spôsob, rozsah a cenu rekonštrukcie strechy. Zámer je uskutočniť rekonštrukciu strechy budovy súbežne s projektom zateplenia.

Ďalšie projekty v obci:

Z dotácie Environmentálneho fondu vo výške 62.631,60 € a s vlastnou spoluúčasťou 3296,40 € obec obstarala traktor TYM T503 ST, jednonápravovú vlečku s nosnosťou 2 tony a čelný nakladač.

Výsadba izolačnej zelene

Tiež bol dokončený projekt „Výsadba izolačnej zelene v katastri obce Lovča“, na ktorý obec získala dotáciu z Programu obnovy dediny – Zelená dedina vo výške 5000 €. Spoluúčasť obce pri tomto projekte je 878,31 €. Plochy určené na výsadbu zelene sú na okrajových častiach obce a tvoria prechod medzi zastavanou časťou a okolitou krajinou. Po odporúčaní projektanta boli zvolené tieto druhy drevín: lipa malolistá, jaseň štíhly, jelša lepkavá a orech kráľovský. Stromy budú plniť viacero úloh. Estetický pôžitok okoloidúcich. Zlepšia tepelný režim okolitých plôch, kde dochádza k prehrievaniu a vysychaniu pôdy. Vytvoria biokoridory pre ornitofaunu - rozšírenie lokalít vhodných pre rôzne druhy vtáctva. Drevinová výsadba pomôže zachytiť časť imisií z blízkeho priemyselného parku a zároveň zvýši ekologickú stabilitu daného územia. Obnova stromoradí by mala napomôcť znížiť nepriaznivé pôsobenie silných vetrov a zároveň znížiť hladinu hluku z neďalekej rýchlostnej cesty R2 medzi Banskou Bystricou a Nitrou. Touto cestou ďakujem dobrovoľníkom, ktorí pomáhali pri výsadbe drevín.

Malé projekty

Z dotácie BBSK na Pomoc pri zasiahnutí živelnou pohromou, vo výške 1500 €, boli nakúpené ochranné reflexné odevy pre zasahujúcich členov DHZ a vysielačky.

Zo vstupného na hodovú zábavu v roku 2013 boli v auguste 2014 nakúpené detské hojdačky do dvora Materskej školy. Drevené rámy boli vyrobené z dreva, ktoré obci darovalo spoločenstvo Urbár Pasienka - pozemkové spoločenstvo Lovča.

Z dotácie ÚPSVaR na podporu zamestnanosti podľa §52/2004 dostala obec na základe odoslanej žiadosti od 1. 3. do 31. 8. 2014 dotáciu na náradie a pracovné odevy 1316 €. Za tieto financie boli nakúpené hrable, motyky, metly, sekery, rámové ručné píly, záhradnícke nožnice a kliešte, ručná kotúčová píla a tiež pracovné odevy pre zamestnancov.

Na budove kultúrneho domu v miestnostiach šatní, toaliet a skladu boli vymenené pôvodné okná s dreveným rámom. Nahradené boli plastovými oknami, na ktoré obec získala dotáciu z Ministerstva financií SR vo výške 1700 €. Celková hodnota zákazky bola 2130 €.

Na základe žiadosti odoslanej Ministerstvu vnútra bude obci darované osobné motorové vozidlo Kia Ceed rok výroby 2007 s naftovým motorom 1.6 CRDi s výkonom 90 koní/66 kW. Je to ojazdené vozidlo využívané Políciou SR. Bola podpísaná darovacia zmluva, následne bude obec vyzvaná na prevzatie vozidla.

Investície z rozpočtu obce

Pri silných vetroch dochádzalo k rozkývaniu vzdušného elektrického vedenia a k spojeniu jednotlivých vodičov. Po následnom skrate zhasínalo nočné osvetlenie. Na dvoch úsekoch vzdušného elektrického vedenia na ulici Na Prachárni a na dvoch úsekoch na Štúrovej boli umiestnené izolačné rozperky, ktoré zabránia spojeniu vodičov v týchto miestach. Priebežne sa tiež odstraňujú zo stĺpov elektrického vedenia staré nepoužívané lampy, a nahrádzajú sa novými funkčnými lampami.

Vo veľkej sále kultúrneho domu boli do podlahy umiestnené dve púzdra určené pre stĺpy volejbalovej siete. Púzdra kruhového prierezu sú uzavreté kovovými uzávermi. Hĺbka púzdier je 35 cm, výška nadzemnej časti volejbalového stĺpa je 255 cm. V prípade potreby je teda možné uzávery vybrať a vložiť do púzdier volejbalové stĺpy. Sieť je možné pomocou pohyblivých konzol pripevniť do akejkoľvek výšky na stĺpoch. S pomocou takéhoto riešenia je momentálne možné hrať vo veľkej sále aj kolektívne sieťové hry – volejbal, bedminton, vybíjanú, nohejbal a tenis.

Svojpomocne bol vyrobený pluh na odhŕňanie snehu ako príslušenstvo k traktoru. Pluh je využívaný najmä na chodníkoch a parkoviskách.

Na internetovej stránke lovca.sk nájdete odkaz na Geoportál obce Lovča. Môžete v ňom využiť rôzne možnosti zobrazenia, ako aj funkcie merania vzdialenosti a plochy. Možnosti zobrazenia je možné vybrať po rozkliknutí základného menu v pravom stĺpci. Použitá letecká mapa je z roku 2012, čo je výhoda oproti aplikácii GoogleEarth, s leteckou mapou z roku 2004. Niektoré z možností zobrazenia Geoportálu:

Mapy:

- Letecká, hybridná, základná mapa
- Historická mapa

Kataster nehnuteľností:

- Druhy pozemkov
- Pozemky obce
- Budovy
- Parcely registra "C"
- Hranice parciel "C"
- Vnútorná kresba parciel
- Čísla parciel "C"
- Počet vlastníkov podľa "C"
- Parcely registra "E"
- Hranice parciel "E"

Ondrej Bahno, starosta obce

Separácia odpadov

Percento separovaných zložiek komunálneho odpadu v našej obci je dlhodobo nad európskym priemerom. V roku 2014 to boli nasledovné množstvá:

Sklo	18 410 kg
Plasty	6 634 kg
Papier	596 kg
Kovy	400 kg
Tetrapaky	470 kg
Bio odpad	32 402 kg

Pri zbere niektorých zložiek odpadu sa vyskytujú niektoré problémy. Tu je pár námetov, ktoré uľahčia prácu našej samospráve:

<u>Použité odevy, obuv a zvyšky látok</u>

Pri Obecnom úrade a za budovou kultúrneho domu sú umiestnené kontajnery na použité odevy, obuv, zvyšky látok. Obsah kontajnerov sa vyberá raz mesačne. Oblečenie sa ďalej triedi. Odevy nevhodné na ďalšie nosenie sa recyklujú a použiteľné sa rozdávajú charite. Dvakrát ročne sa v obci uskutočňuje zbierka použitého šatstva pre Diakoniu Broumov. Obe varianty odvozu tohto druhu odpadu sú bezplatné.

Používajte prosím pre likvidáciu látok, odevov a obuvi uvedené kontajnery alebo zbierky. V minulosti sa pomerne veľa vriec s textilom či obuvou nachádzalo v veľkokapacitných kontajneroch, v dňoch jarnej a jesennej čistoty. Vrecia zaberajú v kontajneroch veľký objem a nezostáva v nich miesto na odpad, pre ktorý sú prioritne určené – stavebné hmoty, sanita, nábytok.

Bioodpad

Vo viacerých častiach obce vznikajú čierne skládky záhradného odpadu. Využívajte prosím v čo najväčšej možnej miere podomový zber záhradného odpadu, ktorý vykonávajú Technické služby Žiar nad Hronom a.s.

Koncepcia aktivít vo volebnom období 2014 – 2018

Úspora energií

Na náklady na energie (teplo, svetlo) sa spotrebuje takmer 30% rozpočtu obce. Prioritu teda tvoria projekty na zatepľovanie obecných budov. Nasledovať by mali aj kroky ako zhotovenie projektu na vykurovanie minimálne jednej z budov obce pomocou tepelného čerpadla, a žiadosť o dotáciu u inštitúcií podporujúcich znižovanie emisií – Environmentálny fond a Ministerstvo životného prostredia.

Vo veci spotreby elektrickej energie je však predpoklad mierneho zvýšenia. Je to z toho dôvodu, že v obci sú momentálne nainštalované 36 W pouličné lampy. Tieto patria k technicky aj výkonovo najmenej náročným svietidlám na trhu, a preto ich náhrada za úspornejšie varianty nie je v blízkej budúcnosti reálna. K miernemu zvýšeniu spotreby elektrickej energie na pouličné osvetlenie bude dochádzať priebežne, keďže sa budú priebežne dopĺňať nové lampy verejného osvetlenia. Ako naznačil vývoj podielových daní a ich neustále znižovanie, je nutné hľadať racionálne možnosti úspor v najväčších výdavkoch obce, úspory by však nemali mať za následok redukciu pracovných miest, obmedzenie niektorých služieb, alebo dotácií miestnym dobrovoľným inštitúciám.

Komunálny servis a verejné priestranstvá

Nákup, oprava a výroba techniky a náradia vedie k efektívnejšej práci v obci, aby bolo časovo možné realizovať čo najviac aktivít. Podobne ako v rokoch 2010 – 2014, aj v budúcom období sa bude venovať pozornosť pozemkom na hranici intravilánu a extravilánu, ktoré doteraz zarastali krovinami.

Jednosmerná komunikácia – Hviezdoslavova ulica

V rokoch 2010 – 2014 boli Obecným zastupiteľstvom uskutočnené kroky na vysporiadanie pozemkov pre budúcu výstavbu Jednosmernej cesty – ulica Hviezdoslavova. Bol zhotovený nový geometrigký plán podľa aktuálneho stavu, a tento bol zapísaný v Katastri nehnuteľností. Ďalšími krokmi budú aktualizácia projektovej dokumentácie z roku 2007, a zabezpečenie Stavebného povolenia. Sú to kroky, ktoré sú nevyhnutné k výstavbe samotnej cestnej komunikácie s infraštruktúrou. Projektová dokumentácia so Stavebným povolením a aktuálnym rozpočtom bude podkladom pre žiadosť o finančnú podporu po vyhlásení výzvy na čerpanie dotácie, predpoklad je marec 2015.

Infraštruktúra

V novom programovom období 2014 – 2020 bude možnosť žiadať o finančné dotácie na budovanie potrebnej infraštruktúry. V obci je potrebné dokončiť a rekonštruovať kanalizáciu, miestne komunikácie a vybudovať verejný vodovod. Každý projekt je potrebné spolufinancovať s vlastných zdrojov. Na tieto účely má obec ku dnešnému dňu vytvorenú finančnú rezervu vo výške 46 000 €.

Ondrej Bahno, starosta obce

Referendum 7. 2. 2015 – výsledky v obci

Účasť na referende: 37,54 %

- Počet oprávnených voličov: 578
- Počet vydaných hlasovacích lístkov: 217
- Počet odovzdaných platných hlas. lístkov: 216

Hlasovanie o jednotlivých otázkach:

- Otázka č. 1: Áno - 211 / Nie - 5
- Otázka č. 2: Áno - 208 / Nie - 6
- Otázka č. 3: Áno - 204 / Nie - 10

Komunálne voľby 2014 – výsledky v obci

Počet voličov: 589
Počet voličov, ktorým boli odovzdané obálky: 138
Účasť vo voľbách: 23,43 %

Voľba starostu obce:

meno	počet hlasov	politický subjekt
Ondrej Bahno	120	SMER-SD

Voľba poslancov:

meno	počet hlasov	politický subjekt
Peter Truben	105	SDS
Ing. Pavol Košta	103	SDS
Roman Košta	102	ĽSNS
Ing. Martin Valent	102	SMER-SD
Jozef Hudec	101	SMER-SD
Ing. Karol Truben	83	SDS
Miloslav Kabina	74	SMER-SD

DHZ Lovča v roku 2014

V tomto roku sa Dobrovoľný hasičský zbor Lovča družstvo mužov zúčastnilo na deviatich pohárových súťažiach vrátane pohárovej súťaže organizovanej v Lovči s názvom Kýbľovačka s nasledovnými výsledkami:

Miesto súťaže	Dátum	Typ súťaže	Dosiahnutý čas	Umiestnenie
Budča	7. 6. 2014	Pohárová súťaž	15,12 s	2
Badín	21. 6. 2014	Pohárová súťaž	15,70 s	2
Kozárovce	29. 6. 2014	Pohárová súťaž	16,21 s	2
Bartošova Lehôtka	12. 7. 2014	Pohárová súťaž	15,60 s	3
Vlkanová	2. 8. 2014	Pohárová súťaž	16,39 s	5
Šalková	2. 8. 2014	Pohárová súťaž	17,74 s	7
Zvolenská Slatina	30. 8. 2014	Pohárová súťaž	17,31 s	5
Bystrá	6. 9. 2014	Pohárová súťaž	17,12 s	3
Lovča A	20. 9. 2014	Kýblovačka	9,20 s	8
LovčaB	20. 9. 2014	Kýblovačka	10,74 s	18
Lovča C	20. 9. 2014	Kýblovačka	10,90 s	20

Družstvo mužov naďalej dosahuje kvalitné výsledky v hasičských súťažiach, čím potvrdzuje svoju pripravenosť a akcie schopnosť. Počas roka sme boli nápomocní pre obec napríklad pri výsadbe stromčekov. Každoročnou súčasťou našich aktivít je aj starostlivosť o hasičskú techniku. Čo sa týka kultúrnych aktivít, tak v tomto roku sme organizovali stavanie mája, stavanie vatry a tiež sme napomáhali pri tvorbe programu dňa detí. Dňa 14. 6. 2014 sme napomáhali pri organizovaní benefičného zápasu hviezd kde výťažok išiel pre postihnutého Danka Magdolena. V neposlednom rade veľmi peknou zaužívanou tradíciou je organizovanie hodovej zábavy, ktorú sme organizovali už po šestnásty krát, kde výťažok zo vstupného tento rok putoval pre materskú školu v Lovči.

Som veľmi rád, že tento rok neboli potrebné väčšie hasičské zásahy. Z kategórie tých menších ich bolo deväť, či už spôsobené vodou, upchatou kanalizáciou, alebo pomoc pri autonehodách.

Dúfam, že väčšie nešťastia nás budú obchádzať aj v roku 2015 a naša činnosť bude len na reprezentáciu a zveľadenie obce.

Ing. Martin Valent, predseda DHZ Lovča

Školenie členov DHZ – Základná príprava členov hasičských jednotiek

V dňoch 25.- 26. októbra a 8.- 9. novembra 2014 prebehla v Kultúrnom dome Lovča základná príprava členov hasičských jednotiek. Účastníkmi školenia boli hasiči z Lovče v počte 12 , Pitelová 4, Trnavá Hora-Jalná 4, Kremnica 5, Bartošova Lehôtka 7, Prestavlky 4. Za ÚzV DPO v Žiari nad Hronom okresu Žiar nad Hronom sa školenia zúčastnilo spolu 36 hasičov. Školenie zabezpečila Odborná škola DPO SR v Martine prostredníctvom svojich lektorov a veliteľa školy pána Stanislava Valka, ktorí nás s danou problematikou oboznámili.

V prvý deň sme boli oboznámení s právnymi predpismi na úseku ochrany pred požiarmi a s výpočtom síl a prostriedkov, potrebných na zdolávanie požiarov. Na druhý deň sme získali základné vedomosti o prvej pomoci, vplyve fyzikálnych javov a chemických látok na ľudský organizmus a oboznámili sa so zásadami bezpečnosti práce na hasičskej zbrojnici, pri zásahoch a iných mimoriadnych udalostiach. Následne boli odprednášané zásady a špecifikácie zdolávania požiarov v rôznych objektoch s praktickými ukážkami a premietaním videa a obrázkov.

V druhom víkendovom programe sa do obedňajších hodín prednášala teória o činnosti hasičskej jednotky od výjazdu na zásah, až po návrat na základňu. V poobednajších hodinách nasledoval presun k rieke Hron, kde sa pokračovalo s praktickým výcvikom členov hasičskej jednotky a možnosťami využitia hasičskej techniky. Hasiči z Lovče na túto činnosť poskytli automobil Nissan Navara, čerpadlo Heron, elektrocentrálu Heron, PS 12, kalové elektrické čerpadlá 230V a 400V.

Na druhý deň nás všetkých čakala naša malá „maturita“. Po vytiahnutí si otázky bolo na prípravu 15 minút. Odpovedalo sa pred skúšobnou komisiou a všetci sme školenia zvládli na výbornú, keďže aj skúšajúca komisia bola nadmieru spokojná s našimi vedomosťami, ktoré sme nadobudli počas školenia a svojou činnosťou v DHZ. Touto cestou by som chcel poďakovať Obci Lovča za poskytnutie priestorov v kultúrnom dome a Odbornej škole DPO v Martine za názorne a poučné vysvetlenie preberaných tém, ktoré boli mnoho krát obohatené o skutočné skúsenosti prednášajúcich.

Jozef Hudec - tajomník DHZ Lovča

Snaha o zachovanie lovčianskeho kroja

Vážení občania,

v našej dedine sa už dávno nepoužíva kroj pri bežných príležitostiach a čím ďalej sa nájde menej krojov aj pri nevšedných slávnostiach, kedy sú občania vyzývaní na oblečenie do kroja. Doteraz sa našťastie ešte vždy našla skupinka ochotných žien, ktoré sa pri mimoriadnych príležitostiach do kroja obliekli.

Pozrite si krásnu fotku Katolíckej jednoty žien z roku 1940. Už z nich nežije ani jedna. Zachovali sa v rodinách ich krásne kroje? Nepovyhadzovali sme ich ako nejaký prežitok a nepotrebné a v skriniach zavadzajúce stariny?

Vieme, z čoho náš kroj pozostáva? Pri akej príležitosti sa nosila kytla biela, čierna či kvetovaná? Vieme, čo je kápka, oplecko, lajblík, delinka? Kedy sa nosila delinka biela, modrá, bordová, zelená, hnedá? Vedeli by sme správne obliecť ženu do kroja - keď to pred rokmi vedelo iba pár žien v dedine a bola to úžasná ceremónia?

Nájdu sa ešte súčasti mužského kroja, ako vidíme na fotke z roku 1935 keď boli lovčania na slávnostiach na Sliači?

Bol by som rád, keby sme za každou vetou nemuseli dávať otáznik. Zachráňme lovčiansky kroj, kým nebude neskoro!

Počas stretnutia lovčianskych rodákov by sme radi poodhalili tajomstvá lovčianskeho kroja, vystavili jeho súčasti, predviedli zabúdané zvyky. Chceli by sme pripraviť materiál, aby sa náš krásny kroj, jeho súčasti a obliekanie zachovali aj na papieri či na filme.

Prosím každú lovčiansku rodinu, aby pootvárali staré skrine či šupôlne povyberali všetko, čo súviselo so životom našich mám a starých materí a azda sa nájde niečo aj po starých otcoch. Už žiadne vyhadzovanie ľanového plátna!

Bolo by dobre, keby ste niečo mohli poskytnúť do obecnej izby tradícií - buď natrvalo, alebo aspoň na deň stretnutia rodákov, vystaviť tieto veci pred domom pri prechode slávnostného sprievodu.

Veľmi by sme uvítali akékoľvek staré fotografie. Netreba sa báť, že sa stratia, každá sa zoskenuje, uloží do počítača a na druhý deň sa majiteľovi vráti.

Odovzdajte svoje odkazy na obecnom úrade a členovia skupinky nadšencov pre zachovanie lovčianskeho kroja sa s vami skontaktujú a dohodnú na ďalšom postupe.

Ing. Pavol Košta
mail: pavol.kosta.lovca@gmail.com, mobil: 0918 540 065

Kniha Horné Opatovce

V roku 2012 bola vydaná monografia s názvom Horné Opatovce. Knihu zostavoval šestnásťčlenný autorský tím. Pri získavaní materiálov sa opierali o viaceré dostupné pramene. Tvorili ich archívne dokumenty, kroniky, články publikované v novinách, relácie či filmy vysielané v rozhlase a televízii, záznamy a bulletiny z činnosti občianskeho združenia. Dôležité informácie získali z práce Jozefa Koštu „Tam boli Horné Opatovce“ z roku 1997 a výskumu realizovaného s najstaršími obyvateľmi, rodákmi z Horných Opatoviec. Najväčším zdrojom poznatkov sa však pre nich stal zachovaný rukopis profesora Andreja Klimana s názvom „Zanikajúce Horné Opatovce“ z roku 1969. Kniha má 216 strán, obsahuje množstvo archívnych kresieb a fotografií. Knihu si môžete zakúpiť aj na Obecnom úrade v Lovči za cenu 20 €. Prečítajte si pár výpiskov z tejto knihy:

Totalitná vláda ČSSR už v roku 1960 rozhodla o likvidácii obce Horné Opatovce. Bolestný exodus jej 1380 obyvateľov z 228 domov trval takmer jedno desaťročie. Konečne 31. Júla 1969 bola obec úplne vyškrtnutá z mapy Slovenska. Tak v mene doktríny a socialistickej industrializácie, ktorá nerešpektovala žiadne ekologické, historické ani morálne princípy, zmizla jedna z najstarších katolíckych obcí Svätokrížskej kotliny. Dnes na jej mieste medzi skládkami odpadu stojí monument kostola a cintorín, na ktorom odpočívajú bývalí obyvatelia obce.

Referent pre výživu Vojtech Vencel v máji 1952 konštatoval, že sa nebudú plniť dodávky vajec, pretože „sliepky vydochli“. Z tohto dôvodu MNV žiada Ministerstvo výkupu o zníženie povinných dodávok vajec. Na druhej strane sa zlepšovalo zásobovanie mäsom, v spomínanom roku sa dodávky mäsa plnili na 103 %, bravčového dokonca až na 135 %. Okrem vajec boli nízke aj dodávky mlieka, ktoré sa plnili iba na 60 %. Príčinou boli podľa vyjadrenia roľníkov najmä nedostatok krmiva, telnatosť kráv a devastovanie pasienkových lúk staviteľmi fabriky. Obec dostala v septembri 1953 okresnú putovnú štandardu za mimoriadne úspešnú žatvu, keď splnila určené úlohy na 130 %. Plán zberu zemiakov bol na návrh predsedu MNV plnený k 19. decembru 1953 ako dar k narodeninám Antonína Zápotockého. V roku 1953 životnú úroveň negatívne postihla utajovaná menová reforma, ktorá niektorých obrala o celoživotné úspory.

50. roky 20. storočia ovplyvnili megalomanské budovateľské plány komunistického Československa. Rozvoj ťažkého priemyslu sa stal prioritou číslo jeden a na vidieku zasa prechod od súkromného hospodárenia ku kolektivizácii, t.j. k zakladaniu poľnohospodárskych družstiev. Aj obec začína výraznejšie investovať do rozvoja infraštruktúry, plánuje budovanie cesty s nákladom 450 000 Kčs, výstavbu hasičskej vodnej nádrže za 150 000 Kčs či futbalového ihriska za 35 000 Kčs.

V roku 1955 k 10. výročiu oslobodenia pripravil MNV projekt skrášľovania obce. Mal vyčistiť a ohradiť priestor pred školou a bol odsúhlasený nákup 50 kusov gaštanových stromčekov s cieľom vysadiť ich okolo cintorína v budúcom parku (park sa budoval v strede obce pred kostolom). V tom istom roku bol zbúraný dom č. 112 Jána Keníža. Išlo o neobývaný dom so slamenou strechou, ktorý bol jednou z mála zachovaných pamiatok starej ľudovej architektúry.
V zlom stave bolo i sídlo bývalého Potravného družstva, ktorý nahradil Zdroj a neskôr Okresné spotrebné družstvo (OSD). Majitelia nechceli investovať do rekonštrukcie, a preto sa MNV rozhodol predajňu umiestniť v priestoroch Dolného hostinca Rozálie Markovej.

Napriek zhoršujúcemu sa životnému prostrediu výstavba obce pokračovala aj v roku 1956. V akcii „Z“ sa dláždili potoky, budovala cesta na Hrbe, opravili sa okná na škole, reguloval sa potok pri ihrisku. Stále sa rokovalo o zavedení miestnej rozhlasovej siete a výstavbe hasičskej zbrojnice. Začal sa viac podporovať šport. Priemstav Bratislava sa rozhodol dať Horným Opatovciam do užívania barakový komplex a veľkú jedáleň, ktorá sa mala stať telocvičňou.

Okrem zveľaďovania verejných priestranstiev sa obec venovala podpore kultúry. V roku 1955 miestny ochotnícky divadelný krúžok nacvičil Palárikovu hru Inkognito a naplánoval s ňou zájazd do susednej Lovče. Zároveň nacvičoval Molierovu hru Zdravý nemocný. Popri dospelých ochotníkoch pracoval aj detský divadelný krúžok pri národnej škole, ktorý v spomínanom roku nacvičoval divadelnú hru Detvanček a Hopsasa vo svete nestratia sa.

Od roku 1952 sa v zápisniciach začíname pravidelne stretávať s problémami, ktoré Opatovčanom prinášala výstavba žiarskej hlinikárne. Pramene zhodne potvrdzujú, že obecný chotár bol prejazdom nesvedomitých vodičov nákladných áut sústavne ničený.

V roku 1955 sa v obci rokovalo o veľmi dôležitom prípise Ministerstva financií, ktorý sa týkal náhrady za vyvlastnené pozemky pod ZSNP. Píše sa v ňom, že ak peniaze za vyvlastnené pozemky boli uložené v banke pred 15. májom 1953, majú sa vyplatiť vo výmennom kurze 1:5 Kčs. Ak sa tak stalo po tomto termíne, tak v kurze 1:50 Kčs. V hre, samozrejme bola povinnosť štátu prostredníctvom národného výboru spravodlivo odškodniť obyvateľov obce. Gašpar Libo v tejto súvislosti uviedol, že pozemky boli vyvlastnené v roku 1952 a podľa výmeru mali byť vyplatené do 2 mesiacov po doručení výmerov v kurze 1:5. Nebolo prijaté žiadne uznesenie, lebo ľudovodemokratický štát sa rozhodol obyvateľov obce oklamať. V zápisnici čítame len lakonické „... a preto sa od toho upúšťa." Punktum.

Prvým vážnym signálom, že prostredie v blízkosti fabriky je zdraviu nebezpečné, bol zákaz výkupu mlieka a sena kvôli hromadnému ochoreniu dobytka (tzv. krívačka). Zhoršujúca sa zdravotnú situáciu v obci potvrdilo uznesenie č. 38/55 o tom, že dobytok sa nesmie pásť v tzv. zadnom jarku nielen preto, že je tam strelnica vojska vnútornej stráže (VVS), ale a predovšetkým, že tam pasúci sa dobytok ochorel „otravou fluórom z plynu unikajúceho zo ZSNP". V tejto súvislosti sa už hovorí, že vláda sa bude zaoberať zachytávaním unikajúceho plynu. Znepokojení obyvatelia obce tlačili na funkcionárov MNV, aby o tejto alarmujúcej situácii osobne informovali najvyšších straníckych a vládnych činiteľov. Mali sa stretnúť s Antonínom Zápotockým a Viliamom Širokým, ale prvý bol na dovolenke a druhý služobne vzdialený, a tak ich prijal Jaromír Dolanský. On i ďalší vysokopostavení súdruhovia vraj nič o situácii v okolí hlinikárne nevedeli. Nuž, buď nehovorili pravdu, alebo ich o situácii neinformovali subalterní súdruhovia na krajskej alebo okresnej úrovni.

V roku 1956 problémy s unikajúcim fluórom pretrvávajú. MNV určil delegáciu, ktorá mala o stále sa zhoršujúcej situácii informovať ÚV KSČ do Prahy. Bola to tiež reakcia na informácie, že vláda zamýšľa dvojnásobne zvýšiť produkciu hliníka a plánuje výstavbu koksárne a kysličnikárne. Vláda na sťažnosti nereagovala, prioritou bola strategicky dôležitá výroba hliníka, ktorú nevyvážili ani obavy obyvateľov Horných Opatoviec, ani takmer úplná devastácia dolnej časti dediny. Medzi obyvateľmi sa začali šíriť informácie o možnom vysťahovaní obce. Šírili ich výskumníci monitorujúci ovzdušie.

Delegácii Opatovčanov pod vedením Jozefa Olajca neboli v Prahe potvrdené správy o vysťahovaní obce. Skôr boli ubezpečení, že sa v Košiciach pracuje na odsávacom zariadení. Podobnú odpoveď dostali aj na Povereníctve poľnohospodárstva. Pravda je taká, že ani v roku 1967 ZSNP neurobil opatrenia na zachytávanie nebezpečných fluoridov do ovzdušia.

Postupne sa začal zhoršovať zdravotný stav školopovinných detí. Boli bledé, trpeli nechuťou do jedla a výrazne sa im kazil chrup. Neustále na to upozorňoval riaditeľ školy K. Benický. Ako reagovala obec i vládne orgány na tieto skutočnosti nevieme, lebo zápisnice z rokov 1957 – 1961 sa nezachovali.

Problémy so životným prostredím pretrvávali aj v šesťdesiatych rokoch. V súvislosti so škodlivými emisiami MNV konštatuje, že oni si svoje povinnosti plnia, ale „...nadriadené orgány o tom, čo podnikli k tomu, aby naše deti ozdravovali, zatiaľ nič nevieme." V roku 1962 sa už otvorene hovorí o vysťahovaní obyvateľov. Občania, najmä tí, ktorí pracujú v hlinikárni ako hutníci, už veľmi otvorene hovoria o škodlivom vplyve fluóru na ľudský organizmus, vychádzajúc z vlastnej skúsenosti z lekárskych prehliadok. Zároveň jeden z nich, Ján Hrmo, kritizuje pomalosť Zdravotníckeho odboru Stredoslovenského Krajského národného výboru (S KNV) pri umiestňovaní detí do detských ozdravovní.

V tomto roku už existuje nariadenie, podľa ktorého by mali deti stráviť mimo obce minimálne 2 mesiace. V auguste 1962 zaznela informácia o uznesení S KNV a Rady ONV v Žiari nad Hronom o asanácii obce. V diskusii sa objavili návrhy na výstavbu družstevných bytov pre vysťahovalcov, individuálnu bytovú výstavbu i kúpu náhradných domov. Družstevný byt, tzv. jedna bytová jednotka bola predbežne vyčíslená na sumu 53 500 Kčs. Stavebník mal zložiť 40 % z celkovej sumy, štátna pôžička predstavovala 30 % na dobu splatnosti 30 rokov a 30 % hradil štát.

Prvá etapa asanácie obce bola pripravená v novembri 1962. Riešilo sa vyplácanie pozemkov, ktorých cena mala byť iná, ako bola stanovená pri prvom oceňovaní. V rokoch 1963 – 1966 malo byť pre

vysťahovalcov k dispozícii 90 bytov. Majitelia pozemkov nesúhlasili s navrhovanou cenou za pozemky vo výške 0,40 Kčs za m^2. Požadovali do výmery 800 m^2 – 5 Kčs/m^2 a nad 800 m^2 – 0,80 Kčs/m^2.

Ľudia boli neustále vo veľkej neistote, napríklad František Demko kritizoval skutočnosť, že sa stále nevie, čo s nimi bude. Aj ďalší Opatovčan, Ján Rajčan, kritizoval ONV, že nerozhoduje, neplní vládne uznesenie a že riešenia, ktoré požadovali funkcionári MNV, označuje za oportunistické. Plénum MNV uložilo rade vyslať delegáciu do Prahy k Viliamovi Širokému a pýtať sa ho, kedy mieni Opatovčanov prijať v súvislosti s vysťahovaním obyvateľov.

V roku 1963 sa zniesla tvrdá kritika na vedenie ZSNP kvôli podmáčania 50 ha pôdy, ktoré spôsobil upchatý fabrický kanál napojený na poľnohospodársky melioračný kanál. Vedenie závodu odmietalo kanál vyčistiť, lebo podľa názoru Opatovčanov „by to išlo na náklady a páni by nedostali prémie, o ktoré sa im jedná viac ako o 50 ha pôdy.“ Belka Hrdá na margo tohto problému povedala, že oslovila ako poslankyňa aj súdruha Bacilíka, ale nič sa neudialo. Zazneli návrhy obrátiť sa na KNV, lebo písať na ÚV KSČ je zbytočné, aj tak sa nič nepohne.

Zdravotnú situáciu v obci hodnotil predseda ČsČK Alojz Búgel na sklonku roku 1963 ako veľmi vážnu a nabádal obyvateľov obec čo najskôr opustiť. V tejto súvislosti povedal, že ho navštívil nemenovaný poslanec SNR s okresným hygienikom a odporučili mu robiť šepkanú propagandu o škodlivosti fluóru, aby sa obyvatelia čo najskôr odsťahovali. Ľudia si, samozrejme, aj bez šepkanej propagandy uvedomovali vážnosť situácie, ale v odsťahovaní im mnohým bránil nedostatok financií na zakúpenie premeraného družstevného bytu. Za svoj dom totiž pri prvotnom „oceňovaní“ dostali napr. 39 198 Kčs, čo bolo na kúpu družstevného bytu málo. Až úprava výšky odškodného na 45 000 Kčs umožnila aj menej solventným Opatovčanom kúpiť si v Žiari nad Hronom dvojizbový družstevný byt. Rozsiahla revízia oceňovania domov prebehla v roku 1964. Prekvalifikovali sa kategórie domov z druhej do prvej a z tretej do druhej kategórie.

Rýchlejšiemu napredovania asanácie obce bránilo, okrem iného, aj veľmi pomalé napredovanie zemných prác na budúcich stavebných pozemkoch Opatovčanov v Hliníku nad Hronom. Plánovalo sa v rokoch 1965/66 v tejto časti Hliníka nad Hronom postaviť 80 domov, z toho 50 pre prisťahovalcov z Horných Opatoviec. Inžinierske siete sa mali začať budovať v roku 1965.

Stavitelia rodinných domov v Hliníku a na IBV v Žiari nad Hronom sa sťažovali na veľmi pomalé riešenie asanácie. Predovšetkým ich trápilo, ako pomaly sa budujú prístupové cesty, elektrické pripojenie, kanalizácia. Nespokojnosť bola hlavne so staviteľom panelových domov firmou Priemstav.

Opatovčania mali ambíciu nakrútiť film v dĺžke 600 bm, ktorý by uchoval spomienky na obec. Predsedovi MNV uložili, aby žiadal od FO ONV peniaze na nakrútenie takéhoto filmového dokumentu. MNV plánovalo na tento účel poskytnúť 18 000 Kčs. Zámer sa však pravdepodobne zrealizovať nepodarilo.

V apríli 1966 žilo v obci aj napriek nevyhovujúcemu životnému prostrediu stále 546 obyvateľov, o pol roka neskôr ich bolo 513. Asanáciu brzdilo pomalé budovanie inžinierskych sietí v Hliníku nad Hronom, preto sa od jesene 1966 vysťahovalo len 5 rodín. Pre ďalších 18 rodín, ktoré sa plánovali v roku 1966 sťahovať, neboli domy stále zabezpečené...

V roku 1967 žilo v obci stále 92 rodín (388 ľudí), z toho 20 rodín sa plánovalo v tomto roku vysťahovať. Tzv. „Hliníčania“ kvôli známym problémom stále čakali, a tak zrušenie obce k 1. Januáru 1968, ako to žiadalo ONV, sa zdalo nereálne. V januári 1968 žilo v obci už iba 10 rodín. Zrušila sa autobusová doprava napriek tomu, že do školy do Žiaru nad Hronom stále dochádzalo 30 detí...

Obecný majetok sa v tejto dobe stával vhodným objektom pre zlodejov. Napríklad z kancelárie riaditeľa školy bol odcudzený archív, gramofón a kontrabas. Rozkradnutá a znehodnotená bola školská dokumentácia, čím Horné Opatovce prišli o vzácny autentický písomný materiál zachytávajúci vývoj a históriu školstva.

Poslednou zápisnicou z posledného plenárneho zasadnutia MNV v Horných Opatovciach sa definitívne uzavrela činnosť MNV k 1. Júlu 1969. Tým sa skončil príbeh obce, ktorý začal kedysi dávno príchodom benediktínov do dnešného Hronského Beňadika a založením osady s názvom Opatovce.